

FOLKELIG FORMIDLING AF DEN LITTERÆRE KULTURARV

Rapport i forbindelse med modningsprojekt om digital formidling af klassikere

Af projektmedarbejder Amalie Eide og litteraturformidler ved Københavns Hovedbibliotek, Suzan Erdogan Borglind

INDLEDNING

Med fremkomsten af en øget tilgængelighed af ældre litteratur, der digitaliseres, sociale medier samt nye muligheder for video – og lydformidling, er det påtrængende at evaluere og nytænke bibliotekernes eksisterende ressourcer og samarbejder på klassikerområdet. Mange klassiske litterære tekster har opnået deres status netop, fordi de har en universel og almenmenneskelig karakter, som betyder at nye generationer kan spejle sig i historien, og finde stof til nutidige fortællinger om egne liv. Det kræver dog, at ikke mindst de unge til stadighed får kendskab til og viden om, hvor og hvordan litteraturen kan tilgås. Denne rapport har til formål at undersøge, hvordan en styrket online- og kampagneindsats kan tilrettelægges og hvilke metoder, der med fordel kan tages i brug med henblik på en større udbredelse af dansk litterær kulturarv. Dette vil især være til gavn for yngre læsere, som ikke på egen hånd opsøger værkerne og ofte heller ikke bliver præsenteret for dem i hverken fysiske eller digitale sammenhænge, men også mere garvede læsere vil kunne få udbytte af en koncentreret og strategisk formidlingsindsats. I det følgende vil vi give et overblik over den eksisterende klassikerformidling på digitale platforme (vi har dog udeladt undervisningsportaler- og materiale til skoler og gymnasier) og efterfølgende fremsættes en række anbefalinger til fremtidig praksis, baseret på foreliggende research og kvalitative interviews med relevante aktører.

FÆLLES LØSNINGER TIL BIBLIOTEKERNES DIGITALE LITTERATURFORMIDLING

DANSKERNES DIGITALE BIBLIOTEK

En nylig undersøgelse fra tænketanken Fremtidens Biblioteker viser, at borgerne bruger de digitale bibliotekstilbud mere og mere¹. I dag bruger 46 % af befolkningen de digitale tilbud, og hver fjerde borger har gjort det digitale tilbud til en fast del af deres biblioteksvaner. Derudover viser rapporten, at det digitale bibliotek er vigtigt, da det kan være med til at reducere adgangsbarriererne til bibliotekstilbuddene for mange mennesker. Derfor er det særdeles uheldigt, at tilgængeligheden og formidlingen af klassikere på kommunalt og statsligt finansierede digitale platforme, er så begrænset og fragmenteret som tilfældet er.

¹ <http://www.fremtidensbiblioteker.dk/det-digitale-bibliotek2>

Man kan spørge om dette ikke er en naturlig tingenes tilstand, da den redaktionelle ledelse af folkebibliotekernes kommunalt finansierede hjemmesider og fælles digitale platforme som eReolen, Litteratursiden og bibliotek.dk, ligger i mange forskellige hænder og organiseringer, og da de statsligt finansierede hjemmesider som Arkiv for Dansk Litteratur og Det Kongelige Biblioteks formidlingsydelse på klassikerområdet for så vidt er rettede mod et andet publikum end det generelle, nemlig studerende og forskere. Den stigende centralisering af det samlede digitale biblioteksudbud giver dog anledning til at sætte spørgsmål ved den nuværende situation. Med Danskernes Digitale Bibliotek har det netop været ønsket gennem et fællesskab mellem kommunerne og staten at skabe en større sammenhæng mellem forskellige bibliotekstilbud:

Danskernes Digitale Bibliotek (DDB) er et forpligtende samarbejde mellem Kommunernes Landsforening (KL) og Kulturministeriet. Samarbejdet skal understøtte etableringen og driften af fælles løsninger til folkebibliotekernes digitale formidling, herunder understøtte den digitale indgang til det samlede bibliotekstilbud og styrke bibliotekernes muligheder for at håndtere og formidle digitale medier såsom e-bøger og andre netbaserede materialer. Alle landets 98 kommuner er med i samarbejdet, og de indgår aktivt i udviklingen af det digitale bibliotekstilbud. Organisationen består af en styregruppe, en koordinationsgruppe, et sekretariat og fag- og arbejdsgrupper inden for DDB's tre områder: IT-infrastruktur, indkøb og formidling.²

Mens der har været et relativt stort fokus på de to førstnævnte områder med meget benarbejde lagt i udarbejdelsen af et fælles IT-system til brug for folkebibliotekernes hjemmesider (DDB CMS) og med indkøbssamarbejdet at skabe en større forhandlingskraft overfor leverandører som forlag og mediekoncerner, har det været mere uklart, hvad der er målet med samarbejdet omkring litteratur- og materialeformidlingen. Et forhold, der måske skyldes, at der ikke i væsentlig grad har foreligget nogen systematisk viden eller teoridannelse på området.³

Den målsætning, der er mest fremtrædende i DDB's information om emnet er, at der skal skabes løsninger som sikrer en effektiv drift af bibliotekshjemmesiderne, maksimalt genbrug af redaktionelt indhold, som i praksis vil sige artikler, så også mindre biblioteker har mulighed for at give deres borgere et rigt, digitalt tilbud. En mere effektiv indholdsproduktion på de enkelte biblioteker kan skabes ved at artikler deles biblioteker imellem på en intern arbejdsplatform med titlen "Biblioteksproduceret indhold" (i daglig tale BPI). Der er ikke tale om nogen prioritering eller kuratering af artiklerne, og de sættes ikke i sammenhæng

² <https://www.danskernesdigitalebibliotek.dk/hvad/>

³ Rasmus Grøn, *Oplevelsens rammer: Former og rationaler i den aktuelle formidling af skønlitteratur for voksne på danske folkebiblioteker*, Ph.d. afhandling

med tematiske kampagner eller indsatser på sociale medier.⁴ Med andre ord er der tale om udvikling af IT-infrastruktur, snarere end udvikling af litteratur- og materialeformidling, forstået som en kontekstuel praksis, der tager sigte på at skabe en litterær oplevelse og ny forståelse hos biblioteksbrugeren. Eksempler på en sådan praksis kan være en kampagne for et bestemt litterært værk eller forfatter i forbindelse med et arrangement eller anden aktuel sammenhæng. Det kan også være vejledning af en låner i en udlånsituation.

Der er, efter vores mening behov for, at DDB og faggruppen for formidling afspejler og koordinerer praksisnær litteraturformidling, og at nogle af driftsmidlerne anvendes til "rene" formidlingskampagner på eksempelvis sociale medier og de store dagblade og ikke blot it-infrastruktur. Andre kulturinstitutioner bruger mange midler på at profilere store, kunstneriske satsninger, museerne bruger krudtet på deres store internationale udstillinger, og teatrene laver film og bruger penge på grafikere til deres PR materiale. Det er bibliotekernes selvstændige og veltilrettelagte produktioner, der bør brandes og bruges penge på, ikke kun de fælles, generiske løsninger: produktet, ikke afsenderen. DDB overtager i 2017 it-driften af Litteratursiden sammen med et af de andre store fællessites, Biblo. Det tættere samarbejde med redaktionerne på de respektive sites kan forhåbentligt resultere i en dybere forståelse af det formidlingsbehov, som ligger uden for hjemmesideregii (artikelskrivning) og kræver økonomiske midler og sekretariatsbistand til teamsamarbejde og kampagner på mindre indsatsområder, som for eksempel danske klassikere.

KLASSIKERDAGEN

Klassikerdagens formål er at skabe opmærksomhed om de litterære klassikere som en del af den danske kulturarv:

Dagen skal engagere og aktivere biblioteker, litterære selskaber med flere til på årets Klassikerdag at arrangere møder, udstillinger og events i de enkelte institutioners lokale virkeområde med henblik på at skabe størst mulig folkelig og faglig opmærksomhed om den valgte klassiske forfatter.⁵

Siden 2000 har Årets Klassiker/ Klassikerdagen.dk været den eneste tilbagevendende nationale kampagneindsats for formidlingen af danske, litterære klassikere på folkebiblioteksområdet. Danmarks Biblioteksforening (DB) var med til at opstarte Klassikerdagen- og Klassikerkomitéen i samarbejde med De Litterære Selskaber i Danmark. Komiteén er sammensat af repræsentanter fra De litterære Selskaber, Det Kongelige Bibliotek, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab og Københavns Biblioteker. Netop

⁴ Se blandt andet <https://www.danskernesdigitalebibliotek.dk/nyheder/2014/strategi-for-formidlingsomraadet-begynder-at-tage-form/> og <https://www.danskernesdigitalebibliotek.dk/hvad/formidling/biblioteksproduceret-indhold-bpi/>

⁵ <http://www.klassikerdagen.dk/> Se venligst citatet under afsnittet "Vision og formål"

Klassikerdagens organisatoriske struktur og forankring blandt både statslige, kommunale og frivillige aktører, har været et centralt udgangspunkt for nærværende modningsprojekt, da vi har forsøgt at tænke klassikerformidlingen ind i eksisterende samarbejder og aktiviteter på biblioteksområdet.

Det er en stor fordel, at man i Klassikérkomiteen har mulighed for at drage nytte af kulturinstitutionernes forskellige ressourcer i arbejdet med en given klassiker. Det er lettere at finde frem til relevant billedmateriale i samlinger, ressourcepersoner i forbindelse med emnet og frigøre hjælp til løsning af opgaver i forbindelse med kampagnen. Alle ovenfor nævnte institutioner har en stærk interesse i at udbrede kendskabet til dansk, litterær kulturarv til et bredere publikum. Men flere kunne tænkes at have samme ambition, og vi vurderer at det er behov for tilførsel af nye medlemmer i komitéen.

Kampagnen har ført et relativt stille liv de senere år på landets biblioteker, både hvad angår arrangementer og gennemslagskraft i medie billedet, særligt yngre biblioteksansatte kender ikke til dens eksistens.

Litteratursiden har i forvejen en landsdækkende formidlingsfunktion og kan ved at deltage i komitéens arbejde bistå med viden og erfaring om folkebibliotekernes formidlingsbehov. Denne funktion kan eventuelt også dækkes af en repræsentant for centralbibliotekerne eller teamkoordinatoren for temasamarbejdet på folkebibliotekerne, Aalborg Bibliotekerne.

For at få litteraturen til at konkurrere med andre digitale medietilbud, er det vigtigt med gode formater, der er enkle at kommunikere ud, og det er påtrængende at der kommer en ny vinkling af kampagnen samt at der fremskaffes midler til at skabe en ny visuel identitet. Flere biblioteker oplever i disse år en stigende interesse for ældre litteratur og arrangementer, og der er meget aktivitet på klassikerområdet i græsrods miljøer og blandt mikroforlag. Selvom Klassikerdagen i sin nuværende form er lidt bedaget, er det efter vores overbevisning muligt at videreudvikle kampagnen, således at den passer til et nutidigt publikum, uden at udvande eller forfladige det høje ambitions- og kvalitetsniveau, som har været efterstræbt af Klassikerkomitéen (se vores forslag til Klassikerdagen 2018 om Steen Steensen Blicher i afsnittet *Anbefalinger* på s. 7).

Den nuværende organisering af Klassikerdagen betyder, at udgiften til drift og vedligeholdelse af hjemmesiden fuldstændigt påhviler Danmarks Biblioteksforening, og at midler til afholdelse af åbningsarrangementet og publicering skal indhentes fra blandt andre Forfattercentrum (Gyldendal giver også et mindre årligt bidrag). DB har siden begyndelsen varetaget sekretariatsopgaven i forbindelse med Klassikerkomitéen, samt drift af klassikerdagen.dk. DB ser gerne, at især denne sidstnævnte opgave overgår til anden side. Det er nærliggende at foreslå, at Klassikerdagens hjemmeside hostes og udvikles på DDB CMS, mens DB fortsat varetager sekretariatsbistanden.

LITTERATURSIDEN OG DR

Når man diskuterer litteraturformidling i folkebiblioteksregi, er Litteratursiden en uomgængelig størrelse. Det er målet med siden at styrke læselysten og samtalen om litteratur og understøtte bibliotekernes litteraturformidling, og det er et velfungerende site med både redaktionelt og brugergenereret indhold. Sitet har et magasinagtigt præg, og der er især fokus på aktuelle temaer og bøger. Informationsarkitekturen med meget brede emnekategoriseringer som "tema," "lister," og "forfattere" gør at det ikke umiddelbart er velegnet til en omkalfaltring af klassikerformidlingen. Hjemmesidens styrke på klassikerområdet har i højere grad hvilet på samarbejdet mellem Litteratursiden og DR Læseklubberne om DR Klassikerklubben. I form af nyhedsbreve får medlemmerne en samlet pakke med links til relevante anbefalinger, portrætter, anmeldelser, debatter og artikler fra Litteratursiden. Alle kan melde sig ind og få invitationer til arrangementer og online diskussionsfora. Derudover har DR Klassikerklubben arbejdet tematisk med resten af DR. Senest har Klassikerklubben læst de store romaner, som danske forfattere genfortalte i den populære podcastserie "Klassikere genfortalt". Et godt tænkt samarbejde rettet især mod det ældre befolkningssegment, som dog angiveligt ophører, da DR har planer om at nedlægge DR Læseklubberne fra 2018 og i stedet vil tilbyde to ugentlige podcasts på P4 med udgangspunkt i bestsellerlisterne; en for unge voksne/teenagere og en for voksne.⁶

Et problem, når der peges på folkebibliotekernes formidlingsmæssige misligholdelse af den litterære kulturarv og fremsættes forslag til brug af ressourcer for at opveje lakuner er, at et samarbejde med Litteratursiden uværgeligt vil blive nævnt. Denne henvisning betyder ofte i praksis, at man mener allerede at have løst formidlingsforpligtelsen ved at have oprettet en hjemmeside/portal og dannet et nationalt samarbejde om litteraturformidling: hvis der mangler noget kan det vel tilføjes siden? Det er selvfølgelig altid en mulighed, og klassikerformidlingen kan med fordel opprioriteres, særligt da DR over en længere årrække har trukket så mange ressourcer væk fra dækningen af litteraturområdet og fortsat lader til at gøre det. Men så længe at der ikke er skrivende ildsjæle for den ældre litteratur i den nuværende redaktionsgruppe, og der ikke tilføjes nye ressourcer specifikt til området, er det tvivlsomt, hvor meget der kommer til at ske. Forskningen peger på, at brugen af digitale streamingtjenester gør læserne mere kreative og risikovillige i deres bogvalg, at tilgængeligheden af e- og lydbøger gør læserne mere tilbøjelige til at udfordre sig selv på genre og forfattervalg, da de for eksempel slipper for at slæbe bøgerne hjem fra det fysiske bibliotek. Så jo mindre læserne risikerer ved bogvalget, jo mere nysgerrige kan de være.⁷

⁶ Oplyst i Interview med Diana Bach, ansvarlig for DR's læseklubber

⁷ Speciale fra IT-Universitetet, Oline Møller-Thomsen. Fra artiklen "E-bøger kan udvide vores læsehorisont", fra Videnskab.dk, af Sedsel Brøndum Lange.

En nyudvikling på Litteratursiden, som efter vores mening ville have stor positiv effekt for klassikerformidlingen, er, hvis der kan tilbydes direkte adgang til værkerne på sitet. Hvis en læser af bestsellerlitteratur skal lokkes til at læse Christians Winthers "Hjortens Flugt" eller Baggesens "Labyrinten", er det sandsynligvis ikke nok med et tema på en hjemmeside, hvorefter læseren skal logge ind på et andet site for at få og eventuelt vente på bogen. Integration med eReolen er da også et udviklingsønske fra DDB's side.⁸ Der er dog behov for et langt større udvalg af titler, hvis det skal blive aktuelt.

EREOLEN

eReolen er styret af en forening, Foreningen eReolen, og dennes opgave er at drive og udvikle folkebibliotekernes tilbud af ebøger og netlydbøger. Det daglige arbejde koordineres af et projektledelsesteam, der også varetager koordination af arbejdet i arbejdsgrupperne for redaktion, materialevalg, support og digitalisering. Arbejdsgrupperne består af en bredt sammensat gruppe af medarbejdere fra en række biblioteker i landet, og den tekniske udvikling er udliciteret til Aarhus Kommunes Biblioteker. eReolen er som bekendt afhængig af forlagenes velvilje og udbuddet af titler er således til dels bestemt af kommercielle hensyn. Tilgængeligheden af danske, litterære klassikere på eReolen er derfor relativt tilfældigt. Kanoniserede forfattere er tilfældigt repræsenteret, og de repræsenterede forfatters fulde bibliografi er langt fra til stede. En søgning viser, at eReolen ikke udbyder en eneste primærlitterær udgivelse fra årets klassiker, Tove Ditlevsen, hvilket skyldes at Gyldendal, som har rettighederne, ikke er leverandør til eReolen. En forfatter som Johannes V. Jensen er heller ikke på sitet, kun bøger om ham. Det er selvsagt et stort problem, som der ikke er udsigt til at der kommer en løsning på foreløbig. Dog er der ét område, hvor bibliotekerne har fuldstændigt råderet over materialevalget, som indtil nu har været sat fuldstændigt ude af funktion af forlagenes kommercielle hensyn, og det er når der er tale om titler uden for copyright. Hvis de værste huller kan dækkes gennem en egenproduktion af titler (Københavns Biblioteker har eksempelvis eget forlag og digitaliseringsudstyr) og der kan igangsættes individuelle forhandlinger med forlag og andre rettighedshavere om tilførsel af de vigtigste titler, vil meget være vundet.

En anden forhåndenværende mulighed er at arbejde med idéen om en ny, national klassikerplatform, **eReolen Classic**. Et argument for en yderligere segmentering af eReolen er, (der er to andre grene af sitet, *eReolen Go* til børn og *eReolen Global* til engelsksproget litteratur,) at en udskillelse af klassikermaterialer på et selvstændigt site vil synliggøre dem og bidrage til en større gennemslagskraft for disse titler, som måske ellers kan have tendens til at blive usynlige i eReolens nuværende emnekategoriseringer; der er ikke ret meget plads til formidlende artikler, som sitet ser ud nu. Vi foreslår i den forbindelse en udvidelse af

⁸ Oplyst ved interview med Glenn Lervad Bjørn, sekretariatschef i Danskernes Digitale Bibliotek

klassikerbegrebet til også at omfatte faglitterære tekster, oversættelser af udenlandske klassikere, klassikere indenfor den såkaldte underholdningslitteratur, (sci-fi, westernromaner, Morten Korch m.m.) og glemte/fortrængte klassikere. Ved at brede klassikerbegrebet ud og gøre det mere mangfoldigt, kan det åbne op for nye læsere. På et site som eReolen Classic vil det være en fordel at anvende selvopfundne emneord og klassificeringer, som er mere formidlingsrettede. Et eksempel på dette kunne være en kategori som "Dark Biedermeier", som vi i forbindelse med kampagnen for Klassikerdagen 2018 har arbejdet med. Klassikerne gøres hermed mere attraktive for nye læsere, og der prikkes til den intuitive interesse hos den måske lidt skeptiske læser.

OVERBLIK OVER ANDRE KLASSIKERSITES

DIGITALE FULDTEKSTARKIVER MED DANSK LITTERATUR

Arkiv for dansk litteratur

Hvad: 78 danske forfatterskaber udvalgt af Det Kgl Bibliotek og Det Danske Sprog- og Litteraturselskab

Hvem står bag: Det Danske Sprog- og Litteraturselskab står for det faglige indhold. Det Kgl. Bibliotek står for det tekniske. Arkiv for dansk litteratur er støttet af Kulturministeriet, KulturNet Danmark, Danmarks Elektroniske Forskningsbibliotek m.fl. Adskillige forlag er samarbejdspartnere (Borgen, Gad, Reitzel, Gyldendal, Museum Tusulanum)

Indhold: Udvalgte titler fra 78 danske forfattere, der i henhold til 70-års klausulen er copyrightfrie.

Faksimiler samt i mange tilfælde elektronisk tekst. Herudover biografisk og litteraturhistorisk materiale udarbejdet af eksperter.

Det Danske Sprog- og Litteraturselskabs andre digitale arkiver

Bangs breve (Herman Bangs breve til Peter og Betty Nansen)

Diplomatarium Danicum (kilder til danmarkshistorien, fx skøder, testamenter osv)

Tekster fra Danmarks middelalder 1100-1515

Ludvig Holbergs skrifter (samlet forfatterskab som både digitaliseret fuldtekst og faksimiler)

Poul Martin Møllers skrifter (foreløbig udgave)

Epoke

Hvad: et gratis online opslagsværk om danske romaner før 1900

Hvem står bag: Skabt af Silkeborg Bibliotek i årene 1998-2008 og støttet af blandt andet Biblioteksstyrelsen og Undervisningsministeriet. Nu køres det alene af Iben Holk (litterat) og Per Hofman Hansen (bibliotekar)

Indhold: Gennemgang af de forskellige ismer, epoker, temaer og forfattere. Litteraturhenvisninger og billeder.

Kalliope.org

Hvad: Åbent online litteratur arkiv

Hvem står bag: En frivillig ildsjæl

Indhold: Lyrik (samt salmer, viser mv.) der er for gammelt til at være copyright beskyttet, mest dansk, men også britisk, tysk, fransk, svensk, norsk, italiensk og amerikansk lyrik der er udvalgt til at perspektivere til den danske samling. Indeholder biografier, med historiske tidslinjer, samt mulighed for at søge forfattere fra samme periode frem.

Projekt Runeberg

Hvad: Åbent online litteratur arkiv – nordisk udgave af Project Gutenberg

Hvem står bag: Frivillige idealister

Indhold: Ebøger og faksimiler af nordisk litteratur. Primært svensk, men dog cirka 440 titler på dansk. Primært ældre værker (fra 1500 tallet (Saxo) og frem. Mange skønlitterære klassikere: Oehlenschläger, Aarestrup, Goldschmidt osv. Men også faglitteratur såsom Ørsted, Steenstrup mv. Desuden enkelte oversættelser (Jules Verne på dansk) samt nyere værker udgivet under Creative Commons. De fleste værker har tilknyttet en bibliografisk post i (svensk) marc format.

ANBEFALINGER

KLASSIKERDAGEN

På baggrund af research og interviews med udvalgte litteraturformidlere fra folkebibliotekerne, har vi udarbejdet en række anbefalinger til Klassikerdagen 2018:

- Nyhedsmail kan være en god måde at blive mindet om Klassikerdagen – og ikke kun til bibliotekets hovedpostkasse, men også til enkeltpersoner eller afdelinger, som arbejder med litteraturformidling.
- Klassikerdagen.dk kan omdannes til et subsite til en af de større nationale platforme, eksempelvis Litteratursiden eller E-Reolen
- Det er vigtigt for bibliotekerne, at de har kampagnematerialet i god tid. De færdiggør deres arrangementer for efterårssæsonen i april/maj på grund af deadline til trykte programmer, og derfor er det vigtigt, at emnet tænkes ind i planlægningen på et meget tidligt tidspunkt. Det er nemlig ikke tanken, at bibliotekerne skal bruge ekstra ressourcer på kampagner, men tænke dem ind i programmet og konvertere nogle af de ressourcer, som i forvejen bruges til aktiviteter, udstillinger, web og temasamarbejde.
- Flexibilitet og en mulighed for, at niveauet for kampagnen tilpasses de lokale forhold, er vigtigt.
- Tidligere har bibliotekerne kun modtaget en A2 plakat, hvilket ikke passer ind i alle bibliotekers udstillinger. Men det er nu muligt at downloade plakaten i A3 format, som passer bedre til mindre udstillinger af bøger, film mm. Det er en god, lavpraktisk måde at markere Klassikerdagen på.
- Undervisningsmateriale til skoler og gymnasier om klassikerne er blevet efterspurgt af Kalundborg bibliotek.
- Det er vigtigt med et professionelt, visuelt udtryk.

DET TVÆRINSTITUTIONELLE SAMARBEJDE

- At der oprettes en driftspulje til arrangementer i forbindelse med Klassikerdagen, så også mindre biblioteker og kulturinstitutioner har mulighed for at deltage.

- Strategisk udvælgelse af klassikere i forhold til en yngre målgruppe og hvad der er aktuelt på mindre forlag og i græsrods miljøer. Når man udvælger en klassiker, er det en god idé at vende blikket mod andre kulturinstitutioner og forhøre sig, om de har digitaliseret materiale i form af billeder, breve, tekster.
- For at skabe den størst mulige opmærksomhed om årets klassiker, er det vigtigt med jævnlige møder med andre store kulturarvsaktører for derved at få overblik over, hvad der kommer på programmet i det pågældende år. Et eksempel på en strategisk god samarbejdspartner er den historiske festival Golden Days, som løber af stablen hvert år i september.
- At universiteterne repræsenteres i klassikerkomitéen.
- At Litteratursiden repræsenteres i komitéen
- At DDB overtager hosting og drift af Klassikerdagen

MARKEDSFØRING OG SOCIALE MEDIER

En lang række biblioteker benytter sig flittigt af Instagram. Både når det gælder annoncering af nye arrangementer og andre projekter, men også til at profilere sig selv, som aktive litteraturformidlere. Eksempelvis har Herlev Bibliotek en meget inspirerende Instagramprofil, som både er æstetisk og oplysende. Herlevs brug af de sociale medier er et rigtig godt eksempel på, hvor vigtigt og effektivt et redskab Instagram kan være. Samtidig er det en nem måde at være i direkte kontakt med borgerne.

- Årets klassiker får sin egen Instagram-profil. Eksempelvis har Gyldendal lavet en profil for Tove Ditlevsen, som primært består af stærke citater fra Ditlevsens forfatterskab. Derudover peger profilen på nye (gen)udgivelser. Denne SoMe-strategi kunne kombineres med nedslag i forfatterens biografi, 'fun-facts' om forfatteren.
- Motivere bibliotekerne til at bruge hashtagene #Klassikerdagen og #ÅretsKlassiker på deres egne profiler. Dette er en let og overskuelig måde for bibliotekerne at samarbejde digitalt.

- Små, korte videoklip til bibliotekernes mediekkanaler. Eksempelvis videomateriale med Ida Jessen, som har skrevet forord til en ny genudgivelse af "Landsbydegnens Dagbog".
- Den personlige anbefaling kan være et godt redskab til at åbne læseglæden op for en specifik målgruppe. Derfor skal vi finde andre forfattere/kulturpersoner, som kommer med en personlig anbefaling eller beretning om Blicher.
- Blichers Twitter-konto – Blicher kommenterer på dette og hint, samt kvier sig over livet som digter i tiden op til og evt. under kampagnen. Billeder af tweetene kan bruges på andre platforme og af samarbejdspartnere.
- Testimonials – alm. mennesker fortæller om deres møde med Blicher, mens forfattere og andre gode litteraturfolk fortæller om, hvad man kan lære af Blicher og hvorfor han er relevant i dag i små videobidder egnet til hhv. FB/Instagram/Twitter og YouTube.
- Små artikler om Blicher, evt. interviews med hans biografer, litteraturlister osv., der kan bruges af diverse biblioteker m.fl.. Det kunne også være sjovt med Blicher anbefaler, eller måske sågar anmelder.
- Nyfortolkninger af Blicher digte og live oplæsninger af noveller og brudstykker af hans værker, f.eks. læst op i særlige rammer og delt via SoMe og live events.
- Infographics – 7 ting Blicher ville elske. 5 stykker fakta om livet som Blicher. 3 nyttige oplysninger, du bør vide om livet på Blichers tid. 3 fiffige forfatter tips fra Blicher. 3 gode økonomiske råd fra Blicher. Blichers 3 bud på den store kærlighed. O.s.v.
- Et interaktivt kort – Blichers Danmark med steder, der betød noget for Blicher og hans forfatterværk, hvor folk kan tjekke ind og med et hashtag #voresblicher (eller noget i den dur) kan sprede ordet om Blicher. I samme dur kunne en e-pamflet med 'Blichers guide til Jylland' måske være meget sjov.
- Udsendelse på E-Reolens nyhedsbrev: annoncere årets klassiker samt hvilke udgivelser de udbyder
- Der kan med fordel udarbejdes en publikation om Årets Klassiker, der distribueres gennem bibliotekerne. Vi har talt med Biblioteksmedier A/S om muligheden for at lave en emneliste/Pr-

materiale i forbindelse med Klassikerdagen 2018. Firmaet distribuerer både trykte brochurer og digitale filer til hele Danmark, og det vil enten være gratis eller meget billigt for projektet. Formålet er at afprøve/undersøge, hvilke distributionskanaler, der vil være formålstjenstlige at benytte i en fremtidig drift.

KONKLUSION

Udbredelsen af kvalitetslitteratur til alle befolkningsgrupper er, og har altid været, et væsentligt parameter for biblioteksvirksomhed og i et marked, hvor kommercielle og frivillige aktører kan have svært ved at profilere sig på området, kan bibliotekerne genindtage en position som primær institution for formidling af dansk, litterær kulturarv. Men det kræver, at formidlingsopgaven vægtes og forstås på samme niveau som udviklingen af it-infrastruktur, hvor det i styringsorganer og projektgrupper anerkendes, at der er behov for at budgettere med faste teams og eksterne leverandører til levering af nødvendige IT-ydelser. På samme vis bør det anerkendes, at når der arbejdes med formidling, er det en del af driften at budgettere med timer afsat til egne medarbejdere, hjemmesider, grafikere, udgifter til publicering og banner- og reklameplads i relevante medier. Hvis formidlingen af dansk litterær kulturarv ikke varetages af bibliotekerne, så står der ikke andre på spring for at gøre det. Selv i en udfordret økonomisk ramme, bør det være en kerneopgave for alle typer af biblioteker at sørge for at den almindelige dansker støder på ældre, dansk litteratur. I forhold til styrkelse af en kampagne som Klassikerdagen, er det uhyre vigtigt at forsøge at få den indplaceret i et af de store biblioteksnetværk, der allerede eksisterer, da Slots- og Kulturstyrelsen af både it-faglige- og besparelshensyn ikke ønsker, at der laves nye hjemmesider eller samarbejder uden at påtænke om eksisterende sider og fællesskaber vil kunne løse opgaven. Derfor bør Aalborg Bibliotekernes projekt "Model for temasamarbejde på de danske biblioteker", som er støttet af Kulturstyrelsen, afslutningsvist nævnes. Her har man forsøgt at udvikle en model for, hvordan biblioteker kan blive bedre til at samarbejde om eksponering af aktuelle temaer på de kanaler, som biblioteket har til rådighed (fysiske rum, aktiviteter, skærme, web). Ifølge projektets undersøgelse, kvalificerer anvendelsen af temaer borgerens biblioteksoplevelse: i snit mener 43 % af de adspurgte, at temaer har givet dem en anderledes biblioteksoplevelse. Projektet viser også, at bibliotekerne er åbne overfor fremtidige temasamarbejder. Desuden gør det biblioteket til en mere attraktiv samarbejdspartner, især i forhold til andre nationale aktører, når bibliotekerne står sammen. Problemet kan dog være, at projektet har lagt alle sine æg i samme kurv, da det har valgt et næsten eksklusivt samarbejde med Danmarks Radio, som ikke nødvendigvis har bibliotekernes bedste interesser for øje. Som før nævnt, har DR kraftigt neddrolet litteraturformidlingen

og med nye, projekterede besparelser er der ikke udsigt til at denne situation ændres i de kommende år. Med den type samarbejde, der er lagt op til fra temasamarbejdets side, vil det være DR som i høj grad påvirker kampagne- og temasamarbejdets udformning, og der er således stor risiko for at bibliotekernes rolle blot bliver at agere reklamesøjle for DR's store tv-satsninger med udstillinger og plakater i biblioteksrummet. Man kunne overveje om Aalborg Bibliotekerne også formidlede biblioteksinitierede kampagner, som "Årets klassiker" i samarbejde med Klassikerkomitéen og eventuelt et dedikeret team af dedikerede biblioteksansatte med en særlig kærlighed til klassikerne. Og så give denne kampagne et fast driftstilskud.